

Nowe uprawnienia PIP podpisane. Co oznacza podpisana ustawa dla przedsiębiorców?

Prezydent Karol Nawrocki podpisał nowelizację ustawy o Państwowej Inspekcji Pracy, jednocześnie kierując ją do następczej kontroli Trybunału Konstytucyjnego. To oznacza, że przepisy wejdą w życie, ale część z nich może zostać zakwestionowana. Najwięcej emocji budzą nowe uprawnienia PIP do ingerowania w relacje między firmą a współpracownikiem. Dla przedsiębiorców oznacza to nie tylko zmianę podejścia do umów B2B, ale też realne ryzyko wzrostu kosztów i sporów prawnych.

Podpis nie kończy sprawy

Podpis prezydenta oznacza formalne przyjęcie ustawy i jej wejście w życie po publikacji. Jednocześnie skierowanie jej do Trybunału Konstytucyjnego w trybie kontroli następczej sprawia, że przepisy będą obowiązywać, ale ich zgodność z konstytucją zostanie jeszcze oceniona.

W praktyce oznacza to dla firm stan niepewności: nowe regulacje trzeba wdrażać, ale ich ostateczny kształt może się jeszcze zmienić.

Realne konsekwencje dla firm

Największą zmianą jest przyznanie Państwowej Inspekcji Pracy prawa do wydawania decyzji administracyjnych ustalających istnienie stosunku pracy. Dokładnie wyjaśnia to Jarosław T. Dawid, adwokat, założyciel i partner zarządzający Kancelarii Dawid & Partners Adwokaci i Radcowie Prawni, ekspert ds. prawa cywilnego i gospodarczego w Alliance Business Connect.

„Nowelizacja Ustawy o Państwowej Inspekcji Pracy wprowadza kilka zmian. Najważniejsza to przyznanie PIP kompetencji do wydawania decyzji administracyjnych ustalających istnienie stosunku pracy. Zgodnie z tą zmianą - decyzję taką ma wydawać okręgowy inspektor pracy – dotychczas takie rozstrzygnięcie należało wyłącznie do sądu, w wyroku, po przeprowadzeniu postępowania sądowego.”

Zmiana ta oznacza odejście od wyłącznej roli sądów w tego typu sprawach i przyspieszenie całej procedury. Jednocześnie rośnie znaczenie współpracy instytucjonalnej i dostęp do danych.

„PIP będzie miało także możliwość znacznie szerszej współpracy w zakresie wymiany danych między PIP, ZUS i KAS.”

Dla przedsiębiorców kluczowe są jednak praktyczne konsekwencje takiej decyzji.

„Dla przedsiębiorców oznacza to obowiązek stosowania przepisów prawa pracy wobec danej osoby (wynagrodzenie, urlopy, czas pracy). Rodzi ryzyko retrospektywne – możliwość dochodzenia zaległych świadczeń pracowniczych (np. urlopów, nadgodzin), a w dalszej konsekwencji - potencjalne konsekwencje publicznoprawne w postaci korekty złożonych deklaracji, wynikłej z nowego obowiązku - zapłaty składek ZUS, czy zaległości podatkowych.”

Ustawa przewiduje jednak również etap „naprawczy”, zanim zapadnie formalna decyzja.

„Ustawa przewiduje również etap procedury kontrolnej. Polega on na tym, że jeśli inspektor w trakcie kontroli uzna, że w stosunku prawnym między stronami dominują cechy stosunku pracy, to w pierwszej kolejności może polecić usunięcie naruszeń.”

W praktyce daje to firmom przestrzeń na dostosowanie modelu współpracy bez natychmiastowych konsekwencji.

„Oznacza to, że pracodawca może podjąć sam działania i uregulować relację między stronami zgodnie z przepisami prawa. W praktyce oznacza to (dobrowolne przez pracodawcę) przekształcenia dotychczasowej umowy w umowę o pracę z kodeksu pracy.”

Całość zmian przekłada się jednak na mniejszą elastyczność modeli zatrudnienia.

„Niewątpliwie wpływa to na obniżenie elastyczności zatrudnienia – ograniczenie swobody korzystania z modelu B2B.”

Koszty i ryzyka dla przedsiębiorców

Nowe regulacje mogą przełożyć się na wzrost kosztów prowadzenia działalności – zarówno bezpośrednich, jak i pośrednich.

*„Nowe regulacje mogą prowadzić do wzrostu kosztów, w kilku wymiarach:
Koszty bezpośrednie:*

- wyższe obciążenia składowe (ZUS po stronie pracodawcy),
- obowiązek zapewnienia płatnych urlopów i innych świadczeń przewidzianych przez przepisy prawa pracy,

- koszty ewidencji czasu pracy i compliance.

Koszty pośrednie:

- konieczność audytów form współpracy,
- obsługa prawna i ryzyko sporów,
- wzrost niepewności regulacyjnej (zwłaszcza w branżach opartych na B2B, np. IT, consulting).”

„W praktyce oznacza to, że model B2B przestaje być „bezpieczną optymalizacją”, jeśli faktycznie spełnia przesłanki stosunku pracy.”

Wpływ na decyzje biznesowe

Zmiany mogą wpłynąć na sposób organizacji pracy i strategię firm.

„Regulacja może istotnie wpłynąć na strategię firm. Możliwe reakcje przedsiębiorstw:

- przebudowa modeli zatrudnienia:
 - przejście na umowy o pracę,
 - większe wykorzystanie outsourcingu (np. podwykonawców zamiast „quasi-pracowników”),
- formalizacja relacji B2B (większa niezależność wykonawców, zmiana zapisów umów),
- automatyzacja procesów w miejsce pracy ludzkiej (gdzie to możliwe).”

„Potencjalne skutki makro:

- w niektórych sektorach możliwa utrata konkurencyjności kosztowej,
- ryzyko relokacji części działalności (zwłaszcza usługowej i zdalnej),
- ograniczenie atrakcyjności Polski w porównaniu z krajami, w których nie ma tego rodzaju rygorów i możliwa jest współpraca B2B.”

Niepewność prawna i spór konstytucyjny

Nowelizacja już teraz budzi wątpliwości systemowe.

„Zmiana budzi dyskusję konstytucyjną – dotyczy przesunięcia kompetencji z sądów do organu administracji. Kluczowe okaże się w najbliższej przyszłości jak PIP będzie interpretować przesłanki stosunku pracy, oraz jak sądy będą kontrolować decyzje (praktyka odwołań).”

„Innymi słowy, można spodziewać się okresu niepewności i rozbieżności interpretacyjnych w zakresie elementów, które odpowiadają klasycznym przesłankom stosunku pracy tj. podporządkowanie, miejsce/czas, osobiste świadczenie pracy, ryzyko pracodawcy.”

Zmiana, która porządkuje i komplikuje jednocześnie

Nowe przepisy mają wzmocnić ochronę pracowników, ale jednocześnie zwiększają presję regulacyjną na firmy.

„Nowe uprawnienia PIP stanowią istotne wzmocnienie ochrony pracowników, ale jednocześnie:

- *zwiększają ryzyko regulacyjne po stronie firm,*
 - *podnoszą koszty prowadzenia działalności,*
 - *mogą prowadzić do zmian strukturalnych w sposobie organizacji pracy.”*
-

O organizacji

Alliance Business Connect to niezależna organizacja zrzeszająca przedsiębiorców, liderów i ekspertów z różnych sektorów gospodarki. Tworzy przestrzeń do współpracy między biznesem, administracją i środowiskami naukowymi, wspierając rozwój przedsiębiorczości w Polsce. ABC prowadzi działania rzecznicze, edukacyjne i analityczne, a także koordynuje prace Rady Ekspertów ABC, skupiającej specjalistów z dziedzin prawa, finansów, gospodarki i innowacji. Organizacja aktywnie monitoruje procesy legislacyjne, wpływa na kształt regulacji i wspiera MŚP w budowaniu konkurencyjności.

Kontakt dla mediów:

Alliance Business Connect,
biuro@alliancebc.pl